

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W NOWYM SĄCZU

KARTA PRZEDMIOTU

obowiązuje studentów rozpoczynających studia w roku akademickim 2013/2014

Instytut Techniczny

Kierunek studiów: Mechatronika

Profil: Ogólnoakademicki

Forma studiów: Niestacjonarne

Kod kierunku: 06.0

Stopień studiów: I

Specjalności: Mechatronika stosowana
Mechatronika pojazdów samochodowych

1 PRZEDMIOT

NAZWA PRZEDMIOTU	Bezpieczeństwo IT w systemach mechatronicznych
KOD PRZEDMIOTU	IT 06.0 AIN B25 13/14
KATEGORIA PRZEDMIOTU	Przedmioty podstawowe i kierunkowe
LICZBA PUNKTÓW ECTS	1
SEMESTRY	7

2 RODZAJ ZAJĘĆ, LICZBA GODZIN W PLANIE STUDIÓW

SEMESTR	WYKŁAD	ĆWICZENIA	LABORATORIUM	PROJEKT	SEMINARIUM
7	8				

3 CELE PRZEDMIOTU

- Cel 1** Przedmiot służy do poznania podstaw bezpieczeństwa technologii informatycznych (IT) w systemach mechatronicznych.
- Cel 2** Zapoznanie się ze standardami i zakończonymi projektami w zakresie bezpieczeństwa IT w systemach mechatronicznych.
- Cel 3** Zapoznanie studentów z aspektami bezpieczeństwa wewnętrznej sieci systemu mechatronicznego, komponentów sieci pokładowej i interakcji wielu komponentów w obrębie sieci tego systemu.
- Cel 4** Przekazanie studentom wiedzy w zakresie infrastruktury i kryptograficznych mechanizmów bezpieczeństwa dla systemu komunikacji Car2X, oraz oceny kryptograficznych metod ochrony IT w systemach mechatronicznych.
- Cel 5** Nabycie wiedzy o usługach bezpieczeństwa i wbudowanym systemie kryptograficznym w systemach mechatronicznych.

4 WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

- a Informatyka
- b Elektrotechnika i elektronika analogowa
- c Metrologia techniczna i systemy pomiarowe
- d Elektronika cyfrowa, optoelektronika

5 EFEKTY KSZTAŁCENIA

- EK1** Wiedza: Ma elementarną wiedzę w zakresie architektury systemów i sieci informatycznych oraz systemów operacyjnych opartych na standardach i zakończonych projektach (SeVeCom, Preciosa, EVITA), niezbędną do instalacji, obsługi i utrzymania narzędzi informatycznych służących do symulacji i projektowania układów, systemów i urządzeń mechatronicznych z uwzględnieniem bezpieczeństwa stosowanych w nich IT.
- EK2** Wiedza: Posiada ogólną wiedzę w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznej sieci systemu mechatronicznego, komponentów sieci pokładowej i interakcji wielu komponentów w obrębie sieci tego systemu.
- EK3** Wiedza: Ma elementarną wiedzę dotyczącą infrastruktury i kryptograficznych mechanizmów bezpieczeństwa dla systemu komunikacji Car2X.
- EK4** Wiedza: Posiada podstawową wiedzę o usługach bezpieczeństwa i wbudowanym systemie kryptograficznym w systemach mechatronicznych.
- EK5** Umiejętności: Potrafi posłużyć się dobranymi z norm mechanizmami zabezpieczającymi do ochrony komunikacji w systemach mechatronicznych.
- EK6** Umiejętności: Potrafi ocenić przydatność i sposób funkcjonowania, istniejące rozwiązania elementów wbudowanego systemu kryptograficznego, możliwość ich zastosowania dla systemu mechatronicznego.
- EK7** Kompetencje społeczne: Ma świadomość dotyczącą swojej roli wykształconego inżyniera mechatroniki w lokalnym społeczeństwie, w szczególności dotyczącą propagacji nowoczesnych rozwiązań bezpieczeństwa IT w systemach mechatronicznych, ich wpływu na zaufanie mieszkańców regionu do nowoczesnych systemów informatycznych wraz z polepszeniem jakości życia.
- EK8** Kompetencje społeczne: Potrafi sformułować i przekazać w sposób zrozumiały dla przeciętnego obywatela nowe wyzwania dla przemysłu mechatronicznego: elektroniczne bezpieczeństwo IT.

6 TREŚCI PROGRAMOWE

WYKŁAD

LP	TEMATYKA ZAJĘĆ OPIS SZCZEGÓŁOWY BLOKÓW TEMATYCZNYCH	LICZBA GODZIN
W1	Wprowadzenie i rozwój historyczny bezpieczeństwa IT w systemach mechatronicznych. Elektroniczne bezpieczeństwo i ochrona - nowe wyzwania dla przemysłu mechatronicznego.	1
W2	Bezpieczeństwo wewnętrznej sieci systemu mechatronicznego: magistrala CAN, wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa CAN, odstępstwa od norm.	1
W3	Bezpieczeństwo komponentów wewnętrznej sieci systemu mechatronicznego:: metodologia ataków, lokalne testowanie, testy drogowe. Interakcje wielu komponentów wewnętrznej sieci systemu mechatronicznego:: ataki kompleksowe, niwelowanie wewnętrznych sieci CAN, wykrywanie versus zapobieganie atakom oraz bezpieczeństwo.	1

WYKŁAD

LP	TEMATYKA ZAJĘĆ OPIS SZCZEGÓŁOWY BLOKÓW TEMATYCZNYCH	LICZBA GODZIN
W4	Infrastruktura systemu komunikacyjnego Car2X: sieć komunikacyjna, protokół komunikacyjny, aplikacje, podstawowe typy komunikatów. Usługi i możliwe mechanizmy bezpieczeństwa: usługi bezpieczeństwa, metody z kluczem publicznym, metody symetryczne, metody hybrydowe, wymagania eksploatacyjne (wydajnościowe), wymagania prywatności. Kryptograficzne mechanizmy i opcje implementacyjne standardu IEEE 1609.2: opis komponentów kryptograficznych, uzasadnienie racjonalne, zwyczajna implementacja oprogramowania na procesorze samochodowym, karty inteligentne, programowalne układy logiczne FPGA (Field Programmable Gate Array) i elektroniczne układy scalone ASIC (Application-Specific Integrated Circuit).	1
W5	Wbudowany system kryptograficzny w systemie mechatronicznym: mechanizmy bezpieczeństwa, IT bezpieczeństwo i kryptografia, integracja funkcji kryptograficznych algorytmów symetrycznych i z kluczem publicznym z aplikacjami systemu mechatronicznego, bezpieczna implementacja a atak bocznym kanałem SCA (Side Channel Attack), wydajna implementacja, rozwiązania Eurobits (European Competence Center for IT Security) w dziedzinie IT bezpieczeństwa systemów mechatronicznych.	1
W6	Rozwiązania bezpieczeństwa IT w zakończonych projektach europejskich SeVeCom i Preciosa: ochrona zewnętrznej komunikacji samochodowej, ochroną prywatności w komunikacji samochodowej.	1
W7	Aplikacje E-bezpieczeństwa chronione pojazd przed włamaniem EVITA: wewnętrzne bezpieczeństwo pokładowe, bezpieczna komunikacja zewnętrzna pojazdu.	2
	RAZEM	8

7 METODY DYDAKTYCZNE

M1 Wykłady

M2 Prezentacje multimedialne

8 OBCIĄŻENIE PRACĄ STUDENTA

FORMA AKTYWNOŚCI	ŚREDNIA LICZBA GODZIN NA ZREALIZOWANIE AKTYWNOŚCI
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim, w tym:	
Godziny wynikające z planu studiów	8
Konsultacje przedmiotowe	0
Egzaminy i zaliczenia w sesji	0
Godziny bez udziału nauczyciela akademickiego wynikające z nakładu pracy studenta, w tym:	
Przygotowanie się do zajęć, w tym studiowanie zalecanej literatury	17
Opracowanie wyników	0
Przygotowanie raportu, projektu, prezentacji, dyskusji	0
SUMARYCZNA LICZBA GODZIN DLA PRZEDMIOTU WYNIKAJĄCA Z CAŁEGO NAKŁADU PRACY STUDENTA	25
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA PRZEDMIOTU	1

9 SPOSOBY OCENY

OCENA FORMUJĄCA

F1 Odpowiedź ustna

F2 Aktywność na zajęciach

F3 Referat

KRYTERIA OCENY

EFEKT KSZTAŁCENIA 1		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 1
NA OCENĘ 3	Opisuje architektury systemów i sieci informatycznych oraz systemów operacyjnych opartych na standardach i zakończonych projektach (SeVeCom, Preciosa, EVITA) z błędami.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.
NA OCENĘ 4	Posiada wiadomości na ocenę 3 a ponadto definiuje kilku narzędzi, poprawnie formułuje narzędzia i potrafi w analityczny sposób je porównać.		
NA OCENĘ 5	Posiada wiadomości na ocenę 4, a ponadto identyfikuje narzędzia potrzebne do rozwiązania zadanego problemu z jednoczesnym uzasadnieniem i nie popełnia żadnych błędów.		
EFEKT KSZTAŁCENIA 2		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 2
NA OCENĘ 3	Określa zasady bezpieczeństwa wewnętrznej sieci systemu mechatronicznego i komponentów sieci pokładowej z błędami.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.
NA OCENĘ 4	Posiada wiadomości na ocenę 3 a ponadto formułuje kilku narzędzi, poprawnie definiuje interakcje wielu komponentów w obrębie sieci systemu mechatronicznego.		
NA OCENĘ 5	Posiada wiadomości na ocenę 4 a ponadto identyfikuje narzędzia potrzebne do rozwiązania zadanego problemu z jednoczesnym uzasadnieniem narzędzia, potrafi w analityczny sposób je porównać i nie popełnia żadnych błędów.		
EFEKT KSZTAŁCENIA 3		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 3
NA OCENĘ 3	Opisuje infrastruktury i kryptograficznych mechanizmów bezpieczeństwa dla systemu komunikacji Car2X z błędami.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.
NA OCENĘ 4	Posiada wiadomości na ocenę 3 a ponadto poprawnie formułuje mechanizmy kryptograficzne i potrafi w analityczny sposób je porównać.		

NA OCENĘ 5	Posiada wiadomości na ocenę 4 a ponadto identyfikuje infrastrukturę i kryptograficzne mechanizmy bezpieczeństwa potrzebne do rozwiązania zadanego problemu z jednoczesnym uzasadnieniem i nie popełnia żadnych błędów.		
EFEKT KSZTAŁCENIA 4		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 4
NA OCENĘ 3	Opisuje usługi bezpieczeństwa i strukturę wbudowanego systemu kryptograficznego w systemach mechatronicznych z błędami.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.
NA OCENĘ 4	Posiada wiadomości na ocenę 3 a ponadto formułuje kilku usług bezpieczeństwa i wyznacza kilku elementów wbudowanym systemie kryptograficznym w systemach mechatronicznych, poprawnie definiuje usługi bezpieczeństwa i komponenty wbudowanego systemu kryptograficznego, oraz potrafi w analityczny sposób je porównać.		
NA OCENĘ 5	Posiada wiadomości na ocenę 4 a ponadto identyfikuje usługi bezpieczeństwa i komponenty wbudowanego systemu kryptograficznego potrzebne do rozwiązania zadanego problemu z jednoczesnym uzasadnieniem i nie popełnia żadnych błędów.		
EFEKT KSZTAŁCENIA 5		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 5
NA OCENĘ 3	Posługuje się mechanizmami zabezpieczającymi z błędami.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.
NA OCENĘ 4	Posiada umiejętności na ocenę 3 a ponadto poprawnie wykorzystuje mechanizmy zabezpieczające i potrafi w analityczny sposób je porównać.		
NA OCENĘ 5	Posiada umiejętności ocenę 4 a ponadto identyfikuje mechanizmy zabezpieczające potrzebne do rozwiązania zadanego problemu z jednoczesnym uzasadnieniem i nie popełnia żadnych błędów.		
EFEKT KSZTAŁCENIA 6		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 6
NA OCENĘ 3	Umie oszacować przydatność i sposób funkcjonowania, oraz istniejące rozwiązania elementów wbudowanego systemu kryptograficznego z błędami.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.

NA OCENĘ 4	Posiada umiejętności na ocenę 3 a ponadto rozumie kilku istniejących rozwiązań elementów wbudowanego systemu kryptograficznego, poprawnie ocenia sposób funkcjonowania wbudowanego systemu kryptograficznego i wykorzystuje istniejące rozwiązania jego elementów, oraz potrafi w analityczny sposób je porównać.		
NA OCENĘ 5	Posiada umiejętności ocenę 4 a ponadto identyfikuje elementy potrzebne do rozwiązania zadanego problemu z jednoczesnym uzasadnieniem i nie popełnia żadnych błędów.		
EFEKT KSZTAŁCENIA 7		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 7
NA OCENĘ 3	Uświadamia sobie błędnie swoją rolę wykształconego inżyniera mechatronika w lokalnym społeczeństwie.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.
NA OCENĘ 4	Posiada kompetencje społeczne na ocenę 3 a ponadto formułuje swoją rolę, poprawnie umie propagować nowoczesne rozwiązania bezpieczeństwa IT w systemach mechatronicznych i potrafi w analityczny sposób je porównać.		
NA OCENĘ 5	Posiada kompetencje społeczne na ocenę 4 a ponadto rozumie wpływ na zaufanie mieszkańców regionu do nowoczesnych systemów informatycznych wraz z polepszeniem jakości życia i nie popełnia żadnych błędów.		
EFEKT KSZTAŁCENIA 8		MIEJSCE WERYFIKACJI	OPIS WERYFIKACJI EK 8
NA OCENĘ 3	Potrafi sformułować zaledwie kilku aspektów nowego wyzwania dla przemysłu mechatronicznego: elektroniczne bezpieczeństwo IT.	wykład	Ocena z odpowiedzi ustnych, aktywności na zajęciach i referatu.
NA OCENĘ 4	Posiada kompetencje społeczne na ocenę 3 a ponadto potrafi przekazać w sposób zrozumiały dla przeciętnego obywatela kilku aspektów nowego wyzwania przemysłu mechatronicznego: elektroniczne bezpieczeństwo IT, poprawnie definiuje i przekazuje nowe wyzwania, oraz potrafi w analityczny sposób je porównać.		
NA OCENĘ 5	Posiada kompetencje społeczne na ocenę 4 a ponadto identyfikuje nowe wyzwania potrzebne do rozwiązania zadanego problemu z jednoczesnym uzasadnieniem i nie popełnia żadnych błędów.		

OCENA DO INDEKSU (OCENA PODSUMOWUJĄCA)

Średnia ważona ocen cząstkowych uzyskanych za poszczególne efekty kształcenia.

WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU

a Zaliczenie na podstawie obecności i aktywnego udziału w wykładach, oraz wyników oceny napisanego referatu.

10 MACIERZ REALIZACJI PRZEDMIOTU

EFEKTY KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU	ODNIESIENIE DO EFEKTÓW KIERUNKOWYCH	CELE PRZEDMIOTU	TREŚCI PROGRAMOWE	METODY DYDAKTYCZNE
EK1	MT_W05	Cel2	W6, W7	M1, M2
EK2	MT_W05	Cel3	W2, W3	M1, M2
EK3	MT_W05	Cel4	W4	M1, M2
EK4	MT_W05	Cel5	W4, W5	M1, M2
EK5	MT_W05	Cel2	W4, W6, W7	M1, M2
EK6	MT_W05	Cel5	W5	M1, M2
EK7	MT_K07	Cel1	W1	M1, M2
EK8	MT_K07	Cel1	W1	M1, M2

11 WYKAZ LITERATURY**LITERATURA PODSTAWOWA:**

- [1] Henniger O. — *Secure automotive on-board networks Basis for secure vehicle-to-X communication*, Darmstadt, 2010, Fraunhofer SIT (http://www.agentschapnl.nl/sites/default/files/bijlagen/01_Staufrei_EVITA.pdf)
- [2] Karpiński M. — *Bezpieczeństwo informacji*, Warszawa, 2012, Pomiar Automatyka Kontrola
- [3] Karpiński M., Kurytnik I.P. — *Sieci komputerowe: Bezpieczeństwo. Część 1 Metody i systemy kryptograficzne*, Bielsko-Biała, 2006, ATH
- [4] Schneider B. — *Kryptografia dla praktyków. Wyd. 2 zm. i rozsz.*, Warszawa, 2002, WNT
- [5] Strebe B. — *Bezpieczeństwo sieci*, Warszawa, 2005, MIKOM

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- [1] Kargl F. — *Secure Vehicle Communication. Deliverable 2.1-App.A: Baseline Security Specification. Project Sevecom*, Ulm, Germany, 2009, <http://www.sevecom.org/>
- [2] Borowik B., Karpinsky M., Lahno V., Petrov O. — *Theory of Digital Automata*, Dordrecht Heidelberg New York London, 2013, Springer
- [3] Schaub F. — *PRivacy Enabled Capability In Co-Operative Systems and Safety Applications. Deliverable 10: Mechanisms for V2X Privacy. Project PRECIOSA*, Berlin, Germany, 2010, <http://www.preciosa-project.org/>
- [4] Schtze T. — *Automotive Security: Cryptography for Car2X Communication*, Stuttgart, Germany, 2011, Rohde & Schwarz SIT GmbH (http://www.torsten-schuetze.de/reports/ieee1609-2_security.pdf)

12 INFORMACJE O NAUCZYCIELACH AKADEMICKICH

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA KARTĘ

prof. dr hab. inż. Mikołaj Karpiński (kontakt: mkarpinski@ath.bielsko.pl)

OSOBY PROWADZĄCE PRZEDMIOT

prof. dr hab. inż. Mikołaj Karpiński (kontakt: mkarpinski@ath.bielsko.pl)

13 ZATWIERDZENIE KARTY PRZEDMIOTU DO REALIZACJI

(miejscowość, data)	(odpowiedzialny za przedmiot)	(kierownik zakładu)	(dyrektor instytutu)
---------------------	-------------------------------	---------------------	----------------------

PWSZ w Nowym Sączu

PRZYJMUJĘ DO REALIZACJI (data i podpisy osób prowadzących przedmiot)

.....